ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 19ης Μαρτίου 1993 *

Στην υπόθεση C-157/92,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση της Pretura circondariale di Genova προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Pretore di Genova

και

Giorgio Banchero,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 5, 30, 37, 85, 86, 90, 92 και 95 της Συνθήκης και των άρθρων 2, 4, παράγραφος 1, και 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 72/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972, περί των φόρων, πλην των φόρων κύκλου εργασιών, οι οποίοι επιβαρύνουν την κατανάλωση των επεξεργασμένων καπνών (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 35),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους O. Due, Πρόεδρο, K. N. Κακούρη, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Zuleeg και J. L. Murray, προέδρους τμήματος, G. F. Mancini, R. Joliet, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida, F. Grévisse, M. Díez de Velasco, P. J. G. Kapteyn και D. A. O. Edward, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. Gulmann
γραμματέας: J.-G. Giraud

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

1 Με διάταξη της 14ης Μαρτίου 1992, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Μαΐου 1992, ο Pretore di Genova (Ιταλία) υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 5, 30, 37, 85, 86, 90, 92 και 95 της Συνθήκης και των άρθρων 2, 4, παράγραφος 1, και 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 72/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972, περί των φόρων, πλην των φόρων κύκλου εργασιών, οι οποίοι επιβαρύνουν την κατανάλωση των επεξεργασμένων καπνών (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 35).

2 Ο Giorgio Banchero, στο πλαίσιο ποινικής του διώξεως ενώπιον του Pretore di Genova, λόγω της παράνομης κατοχής 2,3 χιλιογράμμων σιγαρέττων μη ιταλικής προελεύσεως, επικαλέσθηκε ενώπιον του εν λόγω δικαστή το ασυμβίβαστο προς το κοινοτικό δίκαιο του ιταλικού μονοπωλίου επεξεργασμένων καπνών και των εφαρμοστέων κανόνων του ιταλικού δικαίου, σε περίπτωση εισαγωγής επεξεργασμένων καπνών προελεύσεως άλλων κρατών μελών.

3 Υπ' αυτές τις συνθήκες, ο Pretore di Genova υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«*Πρώτο ερώτημα*

Ερωτάται αν η νομική φύση και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ενός εθνικού μονοπωλίου, όπως αυτό προκύπτει τόσο από την εφαρμογή του στην πράξη όσο και από την ισχύουσα στην Ιταλία περί καπνών νομοθεσία, συμβιβάζονται

προς τις διατάξεις των άρθρων 5, 30, 37, 85, 86, 90, 92 και 95 της Συνθήκης προς τα άρθρα 2 και 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 72/464/ΕΟΚ, της 19ης Δεκεμβρίου 1972, περί των φόρων, πλην των φόρων κύκλου εργασιών, οι οποίοι επιβαρύνουν την κατανάλωση των επεξεργασμένων καπνών, καθώς και προς το άρθρο 4, παράγραφος 1, της ιδίας οδηγίας σε συνδυασμό με την οδηγία 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ής Μαΐου 1977 (έκτη οδηγία ΦΠΑ, ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49).

Ερωτάται ειδικότερα:

1) Αν το άρθρο 37, παράγραφος 1, της Συνθήκης έχει την έννοια ότι, στην παρούσα φάση εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου, το εθνικό μονοπώλιο επεξεργασμένων καπνών πρέπει να αναδιοργανωθεί κατά τρόπο ώστε να αποκλείεται οποιαδήποτε δυνατότητα, αμέσως ή εμμέσως, δυσμενούς διακρίσεως μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών όσον αφορά τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως των εμπορευμάτων.

2) Αν το άρθρο 37 της Συνθήκης έχει την έννοια ότι, στην παρούσα φάση εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου, επιτρέπει τη διατήρηση ενός κρατικού μονοπωλίου, το οποίο προβλέπει παράλληλα την αποκλειστικότητα παραγωγής και εμπορίας των υπαγομένων σε καθεστώς μονοπωλίου εμπορευμάτων, ή αν η παραχωρούμενη αποκλειστικότητα παραγωγής και πωλήσεως σε κρατικό μονοπώλιο εισάγει, ήδη αφ' εαυτής, δυσμενή διάκριση κατά την έννοια του άρθρου 37 της Συνθήκης.

3) Αν συμβιβάζεται προς το άρθρο 30 της Συνθήκης ένα κρατικό μονοπώλιο παραγωγής και πωλήσεως, όπως το υπό εξέταση, ή αν η μορφή αυτή μονοπωλίου είναι από την ίδια της τη φύση ικανή να οδηγεί δυνητικώς σε επιλεκτικές λύσεις, λογιζόμενες ως "μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος" κατά το άρθρο 30 της Συνθήκης.

4) Σε περίπτωση ασυμβιβάστου των διατάξεων μιας εθνικής εννόμου τάξεως που ρυθμίζουν το κρατικό μονοπώλιο των καπνών προς τις προαναφερθείσες διατάξεις της Συνθήκης, βάσει ποίου κριτηρίου το μονοπώλιο αυτό πρέπει, ενδεχομένως, να επαναρρυθμιστεί ώστε να προσαρμοσθεί προς τις απορρέουσες από το κοινοτικό δίκαιο υποχρεώσεις των κρατών μελών στον τομέα αυτόν, και ειδικότερα να εναρμονιστεί προς το άρθρο 90, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τις λοιπές κοινοτικές διατάξεις που ισχύουν εν προκειμένω;

5) Αν μια εθνική κανονιστική ρύθμιση (νόμος 825 της 13ης Ιουλίου 1965 και νόμος 724 της 10ης Δεκεμβρίου 1975), που επιβάλλει στις εισαγωγές επεξεργασμένων καπνών "μεθοριακό επίφορο", μη προβλεπόμενο από την οδηγία 72/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου, μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται προς το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής.

6) Αν εθνική κανονιστική ρύθμιση (νόμος 825 της 13ης Ιουλίου 1965 και νόμος 724 της 10ης Δεκεμβρίου 1975), που υπάγει τους εισαγωγείς και τους εγχωρίους καπνοβιομηχάνους σε ίδιο καθεστώς, όσον αφορά τους τρόπους εισπράξεως και πληρωμής του ειδικού φόρου καταναλώσεως, μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται προς το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 72/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

7) Αν οι διατάξεις της Συνθήκης περί ανταγωνισμού και, ειδικότερα, τα άρθρα 5, 7, 85, 86, 87, 88, 89 και 90 αυτής, εφαρμόζονται και στην περίπτωση των επιχειρήσεων που διαθέτουν ένα προβλεπόμενο με νόμο μονοπώλιο και έχουν την αποκλειστικότητα παραγωγής και εμπορίας των προστατευομένων με το μονοπώλιο εμπορευμάτων.

8) Αν συμβιβάζεται προς το άρθρο 37 της Συνθήκης, σε συνδυασμό προς το άρθρο 92 αυτής, μια εθνική κανονιστική ρύθμιση, η οποία, όσον αφορά τις χορηγούμενες σε επιχείρηση απολαύουσα δικαιωμάτων αποκλειστικότητας ενισχύσεις, επιτρέπει στην τελευταία να διαθέτει στην κατανάλωση τα προϊόντα αυτά σε τιμή διαφορετική — και μάλιστα ενδεχομένως κατώτερη — από την τιμή αναλόγων προϊόντων κοινοτικής προελεύσεως.

Δεύτερο ερώτημα

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο προηγούμενο ερώτημα, ερωτάται αν το παρόν στάδιο κοινοτικής εναρμονίσεως σε θέματα ειδικών φόρων καταναλώσεως και η κατάργηση των δασμών εντός της Κοινότητας, σε συνδυασμό με τις αρχές της αναλογικότητας και της απαγορεύσεως των διακρίσεων που καθιέρωσε με τη νομολογία του το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, επιτρέπουν μια εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία, εξομοιώνοντας τις παραβάσεις που αφορούν τον ειδικό φόρο καταναλώσεως επί των υπαγομένων σε κρατικό μονοπώλιο εμπορευμάτων με το αδίκημα της λαθρεμπορίας, επιβάλλει ακόμη και ποινικές κυρώσεις, προβλεπόμενες από τους τελωνειακούς νόμους περί εισαγωγικών δασμών, ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο όσον αφορά ανάλογες παραβάσεις σχετικά με άλλες επιβαρύνσεις επιβαλλόμενες στο εσωτερικό του κράτους.»

4 Υπενθυμίζεται, προκαταρκτικά, ότι η ανάγκη μιας ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου, η οποία να είναι χρήσιμη για το εθνικό δικαστήριο επιβάλλει όπως το τελευταίο καθορίζει το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσονται τα ερωτήματα που υποβάλλει ή τουλάχιστον εξηγεί τα πραγματικά προαπαιτούμενα στα οποία βασίζονται τα ερωτήματα αυτά (απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 1993, C-320/90, C-321/90 και C-322/90, Telemarsicabruzzo κ.λπ., Συλλογή 1993, σ. I-393, σκέψη 6).

5 Όπως επισήμανε το Δικαστήριο σ' αυτή την απόφαση, οι εν λόγω απαιτήσεις ισχύουν όλως ιδιαιτέρως σε ορισμένους τομείς, που τους χαρακτηρίζουν περίπλοκες πραγματικές και νομικές καταστάσεις.

6 Η διάταξη παραπομπής δεν περιέχει επαρκείς ενδείξεις για να ανταποκριθεί στις εν λόγω απαιτήσεις. Το αιτούν δικαστήριο περιορίζεται, πράγματι, στο να αναφέρει, αφενός, το ιταλικό μονοπώλιο επεξεργασμένων καπνών, χωρίς να προσδιορίζει τα συστατικά του στοιχεία, και διακρίσεις, των οποίων δεν διευκρινίζεται το περιεχόμενο και οι οποίες αφορούν τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως των εμπορευμάτων, αφετέρου, τον «μεθοριακό επίφορο», ο οποίος επιβάλλεται στις εισαγωγές επεξεργασμένων καπνών προελεύσεως άλλων κρατών μελών, και, τέλος, τις ποινικές κυρώσεις που επιβάλλονται στις παράνομες εισαγωγές επεξεργασμένων καπνών. Το εν λόγω δικαστήριο δεν επισημαίνει ούτε το περιεχόμενο των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας στην οποία αναφέρεται ούτε τους συγκεκριμένους λόγους που το κάνουν να διερωτάται αν τα ανωτέρω συμβιβάζονται προς το κοινοτικό δίκαιο και να εκτιμά ότι παρίσταται ανάγκη να υποβληθούν προδικαστικά ερωτήματα προς το Δικαστήριο. Επ' αυτού, οι ενδείξεις της διατάξεως παραπομπής, με τη λίαν ασαφή τους αναφορά στις νομικές και πραγματικές καταστάσεις που έχει υπόψη του ο εθνικός δικαστής, δεν επιτρέπουν στο Δικαστήριο να δώσει λυσιτελή ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου.

7 Υπ' αυτές τις συνθήκες, διαπιστώνεται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 92 του Κανονισμού Διαδικασίας, ότι τα υποβληθέντα προς το Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα είναι προδήλως απαράδεκτα.

Επί των δικαστικών εξόδων

8 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

διατάσσει:

Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε η Pretura circondariale di Genova, με διάταξη της 14ης Μαρτίου 1992, είναι απαράδεκτη.

Λουξεμβούργο, 19 Μαρτίου 1993.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος

O. Due